

Ключові слова: судово-сексологічна експертиза, судові засідання, призначення, проведення, судовий експерт сексолог.

Ключевые слова: судебно-сексологическая экспертиза, судебное заседание, назначение, проведение, судебный эксперт сексолог.

Key words: forensic sexological examination, court session, appointment, conduct, forensic expert sexologist.

ДИНТУ ВАЛЕРІЯ АРКАДІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОБСТАНОВКА ЗЛОЧИНУ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ

Пізнання як діяльність реалізується за допомогою системи пізнавальних засобів: чуттєвого спостереження; повсякденної практики; експерименту; моделі; математичного апарату; методологічної основи [1, с. 177].

Пізнання події злочину є складною розумовою діяльністю, що натикається на певні труднощі, які пов'язані з опосередкованістю пізнання подій минулого крізь призму результатів відображення обставин злочину в навколишньому середовищі.

У ході розслідування пізнання кожної обстановки злочину можна розглядати як частину кінцевого завдання пов'язаного з встановленням предмету доказування, а також як опосередкованим завданням вирішення якого сприяє з'ясуванню інших обставин злочину. Матеріальна обстановка – це обстановка злочину з якою слідчий стикається, в першу чергу, і, яка дає йому змогу висунути версії про спосіб злочину, поведінку злочинця та інші обставини. Разом з тим, пізнання обстановки злочину є складним завданням, оскільки не завжди всі її елементи очевидні, особливо щодо яких злочинець вчинив заходи інсценування та спотворення дійсної обставини події. Тому обстановка злочину у всіх її формах продовжує досліджуватися протягом усього розслідування.

На основі узагальнення поглядів вчених-криміналістів [2, с.100; 3, с. 173; 4, с. 90 та ін.] можна стверджувати, що пізнавальна діяльність слідчого стосовно сутності і обставин злочину, зокрема, його обстановки має певні особливості, які відрізняють її серед інших видів пізнання:

по-перше, пізнавальна діяльність слідчого, як правило носить ретроспективний характер, тобто має на меті відтворення події, що відбулась у минулому на підставі інформації, яка у зашифрованому вигляді наявна в обстановці злочину; однак слід відмітити, що пізнання обстановки злочину, також надає можливість для прогнозування подальшого розвитку подій, коли її дослідження проводиться у рамках розслідування повторності злочину. Тоді інформація про типову обстановку злочину, в якій злочинець підготовлює, вчиняє та приховує злочин надає можливість прогнозувати подальші його дії та умови в яких він їх буде реалізовувати;

по-друге, пізнавальна діяльність слідчого характеризується обмеженим обсягом інформації стосовно обстановки злочину, що на початку розслідування носить фрагментарний характер та низький рівень достовірності;

по-третє, така діяльність спрямована на встановлення об'єктивної картини, тобто з'ясування усіх обставин злочинної події за допомогою дослідження обстановки злочину;

по-четверте, пізнавальна діяльність слідчого спрямована на дослідження обстановки злочину у сукупності її елементів (місце, час, інші умови), які взаємопов'язані між собою, тобто пізнання має системно-структурний характер;

по-п'яте, пізнання обстановки злочину є проміжним об'єктом через який пізнаються інші обставини злочину – кінцевого об'єкту пізнання у розслідуванні.

Можна погодитись з думкою І. М. Якімова, який зазначав, що уважне, вдумливе вивчення обстановки як би вводить в атмосферу злочину, що відбулася у навколишньому середовищі, і не стільки видиму, скільки таку, що відчувається та вгадується. Проникнення у сутність обстановки злочину веде до чіткого розуміння того, що відбулося, до осягнення внутрішнього зв'язку між діями, що були вчинені злочинною волею, та їх відображенням зовні. Таке розуміння дає можливість не тільки подумки відтворити картину злочину, але і зрозуміти мотиви, що керували злочинцем при вчиненні злочину. Тобто стає ключем до розгадки вчиненого злочину [5, с. 192 – 193].

В залежності від рівня значимості у розслідуванні В. І. Куликов визначив три ситуації, в яких використовується відомості про обстановку злочину: відомості про обстановку злочину розглядаються як додаткове джерело доказової інформації, що наявна у кримінальному провадженні; відомості про обстановку злочину набувають значення рівноцінним іншим джерелам доказової інформації; відомості про обстановку злочину набуває значення єдиного доступного джерела криміналістичної інформації про обставини події злочину і осіб, що його вчинили [6, с. 50].

З наведеного вище вбачається, що в залежності від кожної конкретної ситуації інформація, яка міститься у обстановці злочину набуває різне значення у розслідуванні.

Список використаної літератури:

1. Андреев И. Д. Основы теории познания / И. Д. Андреев. – М. : Изд-во АН СССР, 1959. – 358 с.
2. Котюк І. І. Теорія судового пізнання : монографія / І. І. Котюк. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. – 435 с.
3. Стратонов В. М. Криміналістична теорія пізнавальної діяльності : монографія / В. М. Стратонов. – Х. : Вид-во Херсон. держ. ун-ту, 2009. – 440 с.
4. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія / В. В. Тіщенко. – О. : Фенікс, 2007. – 260 с.
5. Якимов І. Н. Криміналістика : Руководство по уголовной технике и тактике (репринт. изд. 1925 г.) / И. Н. Якимов. – М. : ЛексЭст, 2003. – 496 с.

6. Куликов В. И. Обстановка совершения хищения государственного и общественного имущества как объект специального криминалистического исследования / В. И. Куликов // Методика и психология расследования хищений государственного и общественного имущества : сб. науч. тр.– Свердловск, 1986. – С. 44 – 51.

Ключові слова: криміналістика, обстановка злочину, пізнання, криміналістична характеристика злочинів, злочин.

Ключевые слова: криминалистика, обстановка преступления, познание, криминалистическая характеристика преступлений, преступление.

Key words: forensic science, crime scene, scrutiny, criminalistics crime characteristic, crime.

ХИЖНЯК ЄВГЕН СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету адвокатури, доцент кафедри криміналістики,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВІРТУАЛЬНІ СЛІДИ»

Процеси інформатизації та суцільної комп'ютеризації, розвиток можливостей мережі Інтернет змінюють суспільні відносини, у тому числі сферу вчинення кримінальних правопорушень та їх розслідування. Вказане обумовлюється як комп'ютерно технічним прогресом загалом, так і перенесенням значної частини суспільного життя, у тому числі кримінального, в нову площину існування – віртуальний простір.

Загалом, віртуальний простір це особливий інформаційний простір, що моделюється за допомогою засобів комп'ютерної техніки, у якому:

присутні специфічні інформаційні об'єкти (комп'ютерні програми, дані тощо);

перебувають відомості про осіб, предмети, факти, події, явища і процеси, представлені у математичному, символічному або будь-якому іншому вигляді, та знаходяться у процесі руху локальними і глобальними комп'ютерними мережами, або відомості, що зберігаються у пам'яті будь-якого фізичного або віртуального пристрою, а також іншого носія, спеціально призначеного для їхнього зберігання, обробки та передачі;

існують визначеного роду об'єкти або символічне уявлення інформації – місце, де діють комп'ютерні програми і переміщуються дані [1, с. 2].

З урахуванням розвитку мережі Інтернет та характеру злочинності потребує комплексного дослідження поняття «віртуальні сліди». Відзначимо, що в спеціальній літературі поняття «віртуальні сліди» піддається критиці через використання терміну «віртуальний» як усталеного поняття в квантовій теорії поля, як характеристику частинок, координати яких знаходяться в проміжному стані і сам факт їх існування в певний момент часу визначено з часткою ймовірності [2, с. 305]. Отже,